

U z n e s e n i e

*Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci **navrhovateľky R.** so sídlom v T. v dovolacom konaní zastúpenej, advokátskou kanceláriou S., s. r. o. so sídlom v B. v mene a na účet ktorej koná Mgr. Jozef Nádaský, prokurista a advokát, proti odporcovi: **Lesom Slovenskej republiky, štátnemu podniku** so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie SNP č. 8, **o vydanie nehnuteľností**, vedenej na Okresnom súde v Nitre pod sp. zn. 12 C 8/2007, o dovolaní navrhovateľky a R. – B. so sídlom v N., proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. februára 2010, sp. zn. 6 Co 43/2009, takto*

r o z h o d o l :

*Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 16. februára 2010, sp. zn. 6 Co 43/2009 a rozsudok Okresného súdu v Nových Zámkoch zo 4. marca 2008, č. k. 12 C 8/2007 – 569 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde v Nových Zámkoch na ďalšie konanie.*

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd v Nových Zámkoch rozsudkom zo 4. marca 2008, č. k. 12 C 8/2007 569 zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľka domáhala vydania a navrátenia nehnuteľností (presne označených parcelnými číslami, druhom pozemku a výmerou) vedených v pozemkovej knihe vo vl. č. X. kat. úz. K., ktoré sú v Správe Katastra nehnuteľností N. vedené v registri C na LV č. X. a navrhovateľovi uložil povinnosť nahradiť odporcovi trovy konania v sume 361 271,5 Sk (11992,017 eur) na účet jeho právneho zástupcu do troch dní.

Vychádzal z názoru, že návrh nie je dôvodný pre nedostatok kvalifikovanej výzvy v zmysle ustanovenia § 5 zákona č. 161/2005 Z. z., keď výzva navrhovateľa z 13. 1. 2006 nespĺňala zákonom požadované náležitosti (nehnutelnosti v nej boli označené len všeobecne – číslom pozemnoknižnej vložky s odkazom na identifikáciu parciel č. X. z januára 2004 a na výpis z listu vlastníctva č. X., pričom z porovnania nehnuteľností takto označených a nehnuteľností označených v návrhu na začatie konania boli rozdielnosti) a výzva z 21. 4. 2006 bola len všeobecnou, z ktorej povinná osoba nemala možnosť zistiť, ku ktorým konkrétnym nehnuteľnostiam má uzavrieť dohodu podľa ustanovenia § 5 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z.. Na základe uvedeného súd prvého stupňa uzavrel, že právny úkon navrhovateľky nespĺňal náležitosti v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka a navrhovateľka si nemohla riadne (v prekluzívnej lehote) uplatniť právo do 30. 4. 2006 (§ 5 ods. 1 zákona č. 161/2005). Povinnej osobe tiež nepreukázal skutočnosti vyplývajúce z ustanovenia § 3 citovaného zákona. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Na odvolanie navrhovateľky R., Krajský súd v Nitre rozsudkom zo 16. februára 2010, sp. zn. 6 Co 43/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej (zamietajúcej) časti potvrdil a v časti týkajúcej sa náhrady trov konania tento rozsudok zmenil tak, že odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

Odvolací súd sa (vo veci samej) v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Uviedol, že výzva navrhovateľa z 13. 1. 2006 je neurčitá a nezrozumiteľná, lebo z nej nevyplýva, akých konkrétnych nehnuteľností sa týka. Ten istý nedostatok má aj ďalšia výzva navrhovateľa z 21. 4. 2006; v oboch prípadoch teda ide o všeobecný nedostatok podmienok platnosti právnych úkonov v zmysle ustanovení § 34 a § 37 Občianskeho zákonníka, ale aj o nedostatok špeciálnej podmienky vyplývajúcej z ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. Chýbajúce údaje nebolo možné zistiť ani pomocou výkladového pravidla zakotveného v ustanovení § 35 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Navyše, výzvy navrhovateľky neobsahovali ani dôvod prevzatia sporných nehnuteľností štátom v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 citovaného zákona. Vyslovil názor, že podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona

č. 161/2005 Z. z. sa nemožno domáhať vydania veci určenej druhovo, ale iba veci určenej individuálne.

Proti tomuto rozsudku podala dovolanie navrhovateľka (R.). Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu, ale aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Dôvodila tým, že odvolací súd nerozhodol o návrhu na vstup nového účastníka (R. B.) do konania, hoci na tento (nový subjekt) prešla správa majetku, ktorý tvorí predmet sporu. Nesúhlasila so závermi súdov v tom, že výzva na vydanie veci nebola dostatočne určitá a zrozumiteľná. Zákon č. 161/2005 Z. z. neobsahuje žiadne obsahové náležitosti výzvy na uplatnenie práva na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam, pričom navrhovateľka vychádzala z neformálnosti takejto výzvy. Vychádzajúc z účelu zákona č. 161/2005 Z. z. (ako *lex specialis*) nebolo možné v rámci posudzovania náležitostí výzvy vychádzať zo všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka

Ten istý zmysel má aj dovolanie R. B..

Odporca sa v dovolacom konaní nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) skúmal predovšetkým či dovolanie smeruje proti akému rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Z hľadiska prípustnosti dovolania treba uviesť, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. a proti rozsudku odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 238 O. s. p.

V predmetnej veci dovolanie navrhovateľky smeruje proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu, teda odvolací súd nekonštituoval práva a povinnosti účastníkov konania inak, než súd prvého stupňa. Keďže nejde o zmeňujúci rozsudok, dovolanie podľa ustanovenia § 238 ods.1 O. s. p. nie je prípustné. Nejde ani o rozsudok, ktorým by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci podľa § 238 ods. 2 O. s. p., a ani o potvrdzujúci rozsudok, ktorým odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu podľa 238 ods. 3 O. s. p., dovolanie teda v zmysle ustanovenia § 238 O. s. p. v predmetnej veci nie je prípustné

So zreteľom na znenie ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. dovolací súd z úradnej povinnosti skúmal, či v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 písm. a) až g) O. s. p. teda či: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vychádzal pritom z toho, že prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je daná už tým, že dovolateľ tvrdí existenciu niektorej z citovaných väd, ale až vtedy, ak napadnuté rozhodnutie alebo konanie, v ktorom bolo vydané, touto vadou skutočne trpí. V rámci tohto preskúmania zistil, že k takému pochybeniu došlo.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.).

*Z obsahu spisy vyplýva, že navrhovateľka (R.) podaním ktoré došlo na OS v Nových Zámkoch 5. 9. 2008 oznámila, že dňom 14. 2. 2008 bola vyhlásená Apoštolská konštitúcia Slovachiae Sakrorum Antistites o vzniku diecéz a zmene hraníc a mien diecéz a cirkevných provincií. Došlo k zmene označenia B. – T na T., ktorá má právnu kontinuitu po B. – T.. Predmetné oznámenie bolo doložené fotokópiou vyššie citovanej konštitúcie a tiež aj potvrdením Ministerstva kultúry SR z 1. 4. 2008. Po podaní odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa z podnetu odvolacieho súdu (viď prípis KS v Nitre. zn. 6 Co 121/2008 – 651) súd prvého stupňa vydal 12. 1. 2009 opravné uznesenie (č.l. 658), ktorým úvodnú časť rozsudku (jeho záhlavie) v zmysle ustanovenia § 164 O. s. p. upravil tak, že správne označenie navrhovateľa je **R.** so sídlom v T. Podaním ktoré došlo na OS v Nových Zámkoch 28. 9. 2009 (č. l. 671) R. B. navrhla, aby vstúpila do konania namiesto pôvodnej navrhovateľky (R. (B. – T.) so zreteľom na skutočnosť, že v dôsledku územnej reorganizácie R. na Slovensku prešlo na ňu právo spravovať majetok po B. – T., vrátane majetku týkajúceho sa predmetného sporu. (teda vrátane majetkov týkajúcich sa prebiehajúcich reštitučných sporov, na tú diecézu, na ktorej sa majetok nachádza).*

Ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť alebo či môže v ňom pokračovať (§ 107 ods. 1 O. s. p.). Konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, len čo sa skončí konanie o dedičstve, pokiaľ povaha veci nepripúšťa, aby sa s týmito dedičmi nepokračovalo skôr (§ 107 ods. 2 O. s. p.). Ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom, a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví (§ 107 ods. 4 O. s. p.)

*Citované ustanovenia upravuje postup súdu v prípade, ak v priebehu konania účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 19. o. s. p.) , pričom postup, ktorý z neho vyplýva, prichádza do úvahy iba v prípade, **ak účastník konania stratí spôsobilosť byť účastníkom konania až po jeho začatí**, (t. j. v deň podania návrhu na*

začatie konania na súd) mala osoba označená ako účastník konania spôsobilosť byť účastníkom konania. Ak účastník v priebehu súdneho konania stratí spôsobilosť byť účastníkom konania súd posúdi, či táto okolnosť bráni ďalšiemu pokračovaniu vo veci alebo či možno v konaní pokračovať s právnym nástupcom účastníka.

Prekážkou ďalšieho postupu v súdnom konaní budú prípady, v ktorých strata spôsobilosti byť účastníkom konania **vytvorí prekážku ďalšiemu pokračovaniu vo veci**; je tomu tak v prípade viazanosti práva alebo povinnosti, ktorá je predmetom konania len na osobu účastníka konania a ich povaha vylučuje prechod na právneho nástupcu (napr. náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia), ďalej aj v prípade, ak právny predpis predpokladá existenciu osobitného účastníka konania (§ 191a a nasl. O. s. p.), v prípade, ak smrťou (zánikom) účastníka konania dochádza podľa hmotného práva k zániku právneho vzťahu (napr. § 706 Obč. zák.), ak účastník nemá žiadneho právneho nástupcu (napr. § 175h O. s. p.) a podobne.

Ak však strata spôsobilosti byť účastníkom konania nevytvára prekážku ďalšieho konania, súd zistí, kto prevzal po zomrelom (resp. zaniknutom) účastníkovi práva, resp. povinnosti, o ktorých súd konania. V prípade **zániku právnickej osoby** sú jej právnym nástupcom tí, ktorí pri jej zrušení (bez likvidácie alebo na základe osobitnej právnej úpravy) prebrali jej práva a povinnosti (napr. § 20a obč. zák.).

Tiež v týchto prípadoch vstupuje právny nástupca pôvodného účastníka do už začatého konania. Je ale treba, aby sa niektorý z doterajších účastníkov alebo niektorý z právnych nástupcov dovolal právnej skutočnosti, v dôsledku ktorej došlo k prechodu práv a povinností, ak tak urobí, musí túto skutočnosť náležite preukázať (doložiť príslušnými dokladmi).

V predmetnej veci bolo dôležité správne vyhodnotiť tak podanie navrhovateľky (R.), ale aj podania R. B., z obsahu ktorých (a tiež aj z obsahu doložených dokladov) vyplýva, že Apoštolskou konštitúciou Slovachiae sakrorum Antistites Jeho Svätosti pápeža Benedikta XVI zo 14. 2. 2008 Prot. N 621/2003 (ďalej len apoštolská

konštitúcia) bola vyhlásená územná reorganizácia Rímskokatolíckej cirkvi na Slovensku. V jej rámci došlo k zriadeniu nových diecéz, k zmene hraníc a názvov diecéz a cirkevných provincií.. Z B. – T. sa stala B. a T..

V nadväznosti na to, bolo sa treba vysporiadať s otázkou právneho nástupníctva po doterajšej navrhovateľke B.– T. so zreteľom na právo spravovať majetok, ktorý je predmetom súdneho sporu. Súd mal venovať osobitnú pozornosť najmä oznámeniu R. B. z 21. 9. 2009 (č. l. 671) o tom, že po B. – T. prechádza právo spravovať majetok na tú diecézu, na ktorej sa majetok nachádza. Súčasne požiadala, aby namiesto doterajšej navrhovateľky (R. B. – T., resp. R.) vstúpila do konania. Prechod správy majetku (tvoriaceho predmet sporu) doložila dokladmi – Vyhlásením Kongregácie pre biskupov o právnej subjektivite slovenských cirkevných útvarov latinského obradu (prot.č. 621/2003) z 12. 6. 2009,... ako aj potvrdením Ministerstva kultúry SR zo 16. marca 2009 o právnej subjektivite R. B..

Tým, že odvolací súd napriek oznámeniu navrhovateľky (a súčasne aj jej právneho nástupcu) o skutočnosti svedčiacej na zánik právnickej osoby nepostupoval v súlade s ustanovením § 107 ods. 1, ods. 4 O. s. p., v dôsledku čoho po zániku pôvodnej navrhovateľky nekonal s jej právnou nástupkyňou, odňal účastníkovi konania, ktorý prevzal práva a povinnosti doterajšieho účastníka právo konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 273 písm. f/ O. s. p. Porušením tejto povinnosti v konečnom dôsledku zabránil oprávnenej osobe riadne pokračovať v konaní o reštitučnom nároku, ktorý v súdnom konaní riadne uplatnil jej právny predchodca. Bolo teda namieste, aby do začatého konania (postupom podľa ustanovenia § 107 O. s. p.) vstúpila právna nástupkyňa navrhovateľky.

Pretože dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu trpí vadou v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O. s. p. tento rozsudok zrušil a vec vrátil súdu druhého stupňa na ďalšie konanie bez toho, aby sa zaoberal aj ďalšími uplatnenými dovolaciami dôvodmi

(zaujímať stanovisko k nim by bolo predčasné).Keďže aj rozsudok súdu prvého stupňa má vady, pre ktoré sa zrušilo rozhodnutie odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj toto rozhodnutie (§ 243b ods. 3 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania.(§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16 . marca 2011

JUD. Daniela Š v e c o v á, v. r
predsedníčka senátu

Za správnosť:

Hrčková Marta

